

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

H. Looij (BBB), D.L. van Woerden-Kerssen (ChristenUnie) en C.N. de Jager
(SGP)
(d.d. 10 augustus 2026)

Nummer
4461

Onderwerp
Veiligheid en stabiliteit veendijken bij aanhoudende droogte

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

De aanhoudende droogte leidt in Zuid-Holland tot een snel toenemend aantal scheuren in droogtegevoelige dijken en kades. Vooral waterkeringen waarin veen aanwezig is, zijn kwetsbaar voor uitdroging. Bij langdurige droogte kunnen scheuren ontstaan en kunnen waterkeringen gaan lekken, verzakken of verschuiven.

De actuele cijfers geven reden tot zorg. Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft bij recente inspecties bijna 150 scheuren aangetroffen in 265 kilometer droogtegevoelige waterkeringen.

Twee waterkeringen, bij Hoogmade en Reeuwijk, vragen inmiddels om ingrijpen. In Delfland werden deze week 180 scheuren aangetroffen in 42 kilometer droogtegevoelige dijken, waarvan 18 als serieus worden aangemerkt. Twee weken eerder werden daar nog 32 scheuren geconstateerd. Delfland spreekt van een significante verslechtering.

De droogte houdt bovendien aan en de beschikbaarheid van zoetwater staat onder druk. Dat water is niet alleen noodzakelijk voor landbouw, natuur, glastuinbouw en economie, maar kan ook noodzakelijk zijn voor het op peil houden en beschermen van kwetsbare waterkeringen.

Waterveiligheid heeft binnen de landelijke verdringingsreeks de hoogste prioriteit. Wanneer de droogte verder aanhoudt, kan daardoor niet alleen de hoeveelheid beschikbaar zoetwater een probleem worden, maar ook de verdeling ervan over verschillende functies.

Tegelijkertijd bereiken onze fractie signalen over werkzaamheden aan of direct naast veendijken en kades, waarbij grond wordt afgegraven of werkzaamheden plaatsvinden nabij de teen van een waterkering. Juist onder de huidige uitzonderlijk droge omstandigheden roept dit vragen op over de stabiliteit van deze waterkeringen en over de wijze waarop risico's worden beoordeeld.

BBB, ChristenUnie en SGP vinden dat waterveiligheid geen onderwerp is waarop risico's kunnen worden genomen. Een scheur betekent niet automatisch dat een waterkering onveilig is, maar de snelle toename van het aantal scheuren en de aanhoudende droogte vragen wel om maximale alertheid, duidelijke regie en tijdig handelen.

1. *Hoe beoordeelt GS de actuele veiligheidssituatie van de droogtegevoelige dijken en kades in Zuid-Holland en deelt GS de zorg over het snel toenemende aantal en de ernst van de geconstateerde scheuren?*

Antwoord

De beoordeling van de veiligheid van individuele waterkeringen is de verantwoordelijkheid van de waterkeringbeheerder, in dit geval het betreffende waterschap. Het waterschap beschikt over de benodigde expertise en informatie om de staat en veiligheid van de waterkeringen te beoordelen.

GS vertrouwt op deze deskundigheid. GS deelt de zorgen, maar is zich er ook van bewust dat deze zomer zeer extreem is.

2. *Heeft GS een provinciebreed beeld van het aantal droogtegevoelige waterkeringen, de locaties waar inmiddels scheuren, verzakkingen of andere afwijkingen zijn geconstateerd en de locaties waar inmiddels herstel- of noodmaatregelen noodzakelijk zijn? Zo ja, kan GS dit beeld met Provinciale Staten delen?*

Antwoord

Nee, GS beschikt op dit moment niet over een actueel provincie breed overzicht van alle droogtegevoelige waterkeringen en de locaties waar scheuren, verzakkingen of andere afwijkingen zijn geconstateerd. De waterschappen zijn als waterkeringbeheerder verantwoordelijk voor het inspecteren, beoordelen en waar nodig herstellen van de waterkeringen. Het waterschap is niet verplicht om actuele werkzaamheden of maatregelen vanuit de calamiteitenorganisatie direct aan de provincie te melden of hierover met de provincie te overleggen.

Wel zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over de jaarlijkse rapportages van de waterschappen aan GS over regionale waterkeringen. Hierin wordt onder andere een overzicht opgenomen van uitgevoerde verbeteringen aan de waterkeringen in het vorige kalenderjaar, met een paragraaf over risicobeheersing. Bijzonderheden vanuit de calamiteitenorganisatie, bijvoorbeeld naar aanleiding van droogte, hoogwater of graverij door bevers, worden hierin op hoofdlijnen vermeld. Een samenvatting van deze jaarlijkse rapportages, voorzien van een toelichting, wordt jaarlijks in het najaar aan GS en PS aangeboden.

3. *Welke criteria bepalen wanneer een scheur, verzakking of andere afwijking overgaat van een situatie die kan worden gemonitord naar een situatie waarin direct moet worden ingegrepen? Welke rol spelen daarbij onder andere scheurdiepte, ligging, vochtgehalte, waterstand en de stabiliteit van de waterkering?*

Antwoord

Het is de verantwoordelijkheid van het waterschap om te beoordelen of een geconstateerde scheur, verzakking of andere afwijking aanleiding geeft tot aanvullende maatregelen of direct ingrijpen. Het waterschap beoordeelt dit op basis van de actuele situatie, de kenmerken van de afwijking en de gevolgen daarvan voor de veiligheid en stabiliteit van de waterkering. De door u genoemde factoren spelen daarbij ook een rol.

4. *Welke scenario's hanteren de provincie, waterschappen en veiligheidsregio's wanneer de droogte de komende weken verder aanhoudt of verergert? Wanneer ontstaat volgens deze scenario's daadwerkelijk gevaar voor lekkage, afschuiving of doorbraak van een waterkering?*

Antwoord

Bij verdere verslechtering van de droogtesituatie wordt gehandeld volgens de landelijk vastgestelde verdringingsreeks. Hierin is vastgelegd welke functies bij toenemende watertekorten prioriteit hebben. De veiligheid van waterkeringen en het voorkomen van onomkeerbare schade aan het watersysteem hebben daarbij de hoogste prioriteit (categorie 1). Wanneer de veiligheid van waterkeringen in het geding komt, zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk om de veiligheid te waarborgen. De beoordeling of hiervan sprake is en welke maatregelen nodig zijn, ligt bij de betreffende waterkeringbeheerder.

5. *Zijn er op dit moment waterkeringen in Zuid-Holland waarbij de veiligheidsmarge als gevolg van de droogte aantoonbaar kleiner is geworden? Zo ja, hoeveel en waar bevinden deze zich en welke aanvullende maatregelen worden daar getroffen?*

Antwoord

De waterschappen nemen maatregelen als zij constateren dat een waterkering niet meer veilig is. Zoals in vraag 2 aangegeven heeft de provincie geen actueel overzicht.

6. *Hoe wordt voorkomen dat werkzaamheden aan of nabij droogtegevoelige veendijken, zoals ontgraving, afplaggen, grondverzet of werkzaamheden aan de teen van een dijk, onder de huidige omstandigheden de stabiliteit van deze waterkeringen verder verminderen? Wordt momenteel overwogen dergelijke werkzaamheden tijdelijk stil te leggen of aan aanvullende voorwaarden te verbinden?*

Antwoord

Het waterschap is als waterkeringbeheerder verantwoordelijk voor het toezicht op werkzaamheden aan of nabij waterkeringen en beoordeelt of deze werkzaamheden onder de actuele omstandigheden gevolgen kunnen hebben voor de stabiliteit en veiligheid van de waterkering. Indien de omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan het waterschap aanvullende voorwaarden stellen aan werkzaamheden of deze tijdelijk beperken of stilleggen.

7. *Is GS bekend met de gemelde werkzaamheden bij de veendijk ter hoogte van de Noordse Buurt/Kromme Mijdrecht, waarbij volgens meldingen grond aan of nabij de teen van de dijk wordt afgegraven? Kan GS laten nagaan of deze werkzaamheden waterstaatkundig zijn beoordeeld, welke vergunningen of toestemmingen hiervoor zijn verleend en of uitvoering onder de huidige droogteomstandigheden verantwoord is?*

Antwoord

GS is vanuit het nemen van natuurmaatregelen en gebiedsinrichting bekend met de werkzaamheden aan de veendijk in de Noordse Buurt. Dit naar aanleiding van de aan GS verleende vergunning door het waterschap Amstel Gooi en Vecht (AGV). De werkzaamheden met grond afgraven aan de teen van de dijk zijn waterstaatkundig beoordeeld door het waterschap. Omdat de werkzaamheden buiten het profiel van de dijk (in de teen van de dijk) worden uitgevoerd is er geen gevaar voor de stabiliteit. Bovendien is de dijk hier onlangs versterkt en is robuust. De werkzaamheden worden door het waterschap nauwlettend in de gaten gehouden. Toezicht en Handhaving en de dijkinspecteur van het waterschap zijn ter plaatse geweest en de werkzaamheden worden conform vergunning uitgevoerd en zijn nog steeds verantwoord.

8. *Wie houdt toezicht op werkzaamheden in of nabij droogtegevoelige waterkeringen en hoe wordt geborgd dat veranderende omstandigheden als gevolg van de droogte worden meegenomen in de beoordeling en dat, indien noodzakelijk, onmiddellijk kan worden ingegrepen?*

Antwoord

Het waterschap is als waterkeringbeheerder verantwoordelijk voor het toezicht op werkzaamheden in of nabij waterkeringen. Het waterschap beoordeelt daarbij of de werkzaamheden, in samenhang met de actuele omstandigheden, waaronder de droogtesituatie, gevolgen kunnen hebben voor de veiligheid van de waterkering. Indien daar aanleiding toe is, kan het waterschap aanvullende voorwaarden stellen of maatregelen treffen.

9. *In hoeverre vormt de afnemende beschikbaarheid van zoetwater een extra risico voor het voldoende vochtig en stabiel houden van droogtegevoelige veendijken? Waterveiligheid heeft binnen de landelijke verdringingsreeks de hoogste prioriteit. Zijn er op dit moment, of bij het verder aanhouden van de droogte, locaties in Zuid-Holland waar extra zoetwater moet worden ingezet voor het nathouden of stabiel houden van dijken en waterkeringen? Zo ja, leidt of kan deze inzet leiden tot een verminderde beschikbaarheid van zoetwater voor andere functies, waaronder landbouw, glastuinbouw, natuur en industrie? Kan GS aangeven waar dit risico zich voordoet en welke afwegingen daarbij worden gemaakt?*

Antwoord

De waterveiligheid heeft binnen de landelijke verdringingsreeks de hoogste prioriteit. Indien de droogte verder aanhoudt of verergert en de veiligheid van waterkeringen in het geding komt, worden andere categorieën in de verdringingsreeks gekort op water zodat voldoende water beschikbaar blijft voor de waterveiligheid.

De afnemende beschikbaarheid van zoetwater heeft bij het hoogheemraadschap van Delfland geleid tot beperkingen voor andere functies. Deze functies vallen binnen de categorieën 3 en 4 van de verdringingsreeks. Ook bij de overige waterschappen werden maatregelen genomen om de gevolgen van de droogte te beperken, zoals schutbeperkingen die kunnen leiden tot langere wachttijden voor de scheepvaart. Daarnaast kan de afnemende waterkwaliteit als gevolg van de droogte gevolgen hebben voor het gebruik van zwemwater. Bij verdere afname van de zoetwaterbeschikbaarheid wordt, conform de landelijke verdringingsreeks, de beschikbare hoeveelheid water verdeeld op basis van de daarin vastgelegde prioriteiten. Daarbij wordt steeds afgewogen welke inzet van het beschikbare zoetwater het meest noodzakelijk is en welke gevolgen dit heeft voor de overige functies.

10. *Hoe is de bestuurlijke afstemming tussen GS, de Zuid-Hollandse waterschappen, Rijkswaterstaat en de veiligheidsregio's georganiseerd indien de situatie verder verslechtert, en op welk moment wordt opgeschaald van extra inspecteren naar preventief ingrijpen?*

Antwoord

Op dit moment is er geen sprake van bestuurlijke opschaling naar een landelijke crisisstructuur. Wel vindt er intensieve ambtelijke afstemming plaats tussen de betrokken partijen via het Regionaal Droogte Overleg (RDO) West-Midden Nederland. Indien de droogtesituatie verder verslechtert en daartoe aanleiding bestaat, kan de bestuurlijke afstemming worden geïntensiveerd en kan worden opgeschaald volgens de daarvoor geldende crisisstructuren. De waterkeringbeheerder bepaalt op basis van de actuele situatie wanneer aanvullende of preventieve maatregelen aan de waterkering noodzakelijk zijn.

11. *Kan GS aangeven of bij een verdere verslechtering voldoende mensen, materieel, klei, zand en zoetwater beschikbaar zijn om op meerdere locaties tegelijkertijd snel maatregelen te kunnen treffen? Zijn daarbij knelpunten voorzien wanneer de huidige droogte langdurig aanhoudt?*

Antwoord

De beschikbaarheid van personeel, materieel en benodigde materialen voor het treffen van maatregelen aan waterkeringen behoort tot de verantwoordelijkheid van de betreffende waterkeringbeheerder. De waterschappen zijn verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van hun waterkeringen en voor het treffen van noodzakelijke maatregelen wanneer de veiligheid

